

Motion till Vindö-Överby Villaägareförenings årsmöte 2021

Bakgrund:

I föreningens inledande stadgar (§ 2) specificeras att föreningen har till ändamål att främja medlemmarnas intressen genom att bl a sköta de gemensamma markerna – skog, sjö och äng...

I denna motion diskuteras det sjösystem där bl a sjöarna Mellanträsket och Långträsket ingår. Ägare till Mellanträsket och ungefär halva Långträsket är VÖV. Något mer än hälften av Långträsket ägs av Eva och Reima Arctaadius, bosatta i Gamleby i Småland. Paret äger också den mark som utgör stränderna på Tammstorpssidan. Fastigheten har beteckningen Tammstorp 1:2 och Tammstorps Samfällighet har här servitut och vattendom (*Stockholms Tingsrätt, Avd 9, Vattendomstolen, dom nr DVA 86 VA 3/89*) på vattentäkt ur Långträsket. En mindre del av Långträsket ägs av Överbyåsens tomtägareförening. Att observera är att Tammstorps samfällighet inte äger vare sig land eller vatten i anslutning till Långträsket. Man har dock uppgett att man har ett skötselavtal med ovannämnda ägare till Tammstorp 1:2.

Avflödet ur sjösystemet och därmed nivåregleringen sker via ett dike med början vid Långträsket och vattnet leds sedan genom vägtrumman under Tammstorpsvägen. Diket som till största delen är beläget på Tranviks gårds marker mynnar diffust i Bäckmansfladen. Från Långträsket fram till trumman ägs marken av paret Arctaadius. Ingen annan enskild tomtägare på Tammstorpssidan eller på Vindö-Överbysidan äger vatten. På Vindö-Överbysidan finns ett trettiotal strandtomter, några låglänta och utsatta för översvämningar företrädesvis under våren vid snösmältningen. Under senare års översvämningar har man observerat erosion i enskilda tomtägares stränder vilket orsakats av högt vattenstånd som infiltrerat marken som längst in i vikarna och vid Mellanträsket mestadels består av lera. Resultatet blir en minskning av tomtytorna eftersom leran undermineras och sjunker.

År 1988 gjordes en gemensam satsning av de aktuella föreningarna syftande till att sänka nivån i sjösystemet eftersom översvämningarna blev allt vanligare. Vägtrumman under Tammstorpsvägen byttes och förstörades till nuvarande 60 cm diameter från att ha varit ca 20 cm. Någon plan för rensning av avflödesdiket och trumman har dock inte utformats utan rensning har skett spontant på privat initiativ av ägare till strandtomter på Vindö-Överby-sidan dvs de tomtägare som besvärats av översvämningar. Trumman är nu till hälften igenslammad.

Alltsedan tomtområdet Långsjön exploaterades i slutet på 30-talet har bekämpning av växtligheten i Långträsket och Mellanträsket skett på privat

HW
90

Sid 2(4)

initiativ av strandtomtägarna själva. Initialt använde man sig av hemgjorda krattor av hopsvetsade armeringsjärn och med fem meter långa rörskaft. För hand rev man med dessa tunga krattor upp rötter och vttenväxter som sedan drogs upp på land och komposterades. Detta arbete utfördes regelbundet under flera decennier. Ingen av vattenägarna var involverad i detta arbete. Ett par av de ohanterliga krattorna finns kvar för den som vill se och förundras över hur våra föregångare har arbetat och slitit.

I mitten av 1980-talet inköpte 8 tomtägare vid Långträsket ett vassklippningsaggregat som monteras på båt och med vilket växtligheten bekämpas. Helt på privat initiativ och med kostnader som i detta nu torde röra sig om totalt uppemot 100 000:-, oräknat ersättning för de otaliga arbetstimmar som varje år lagts och läggs ned på bekämpning av icke önskvärd växtlighet. Man har således i decennier på frivillig basis och utan kostnader för vattenägarna arbetat med att förhindra en igenväxning som på sikt skulle leda till syrebrist och försurning. Sedermera har ett nytt aggregat införskaffats och det ursprungliga aggregatet köpts av tomtägarna vid Mellanträsket.

Försök har också gjorts i Mellanträsket med inplantering av Gräskarp. Detta gjordes 1989 till en kostnad av 15 900:- varav VÖV bidrog med 2 500:-. (Styrelseprotokoll 1 november 1989). Resten betalades av tomtägarna själva. Oklart om karporna gjort någon nytta och idag betecknas karpn vara en invasiv, icke önskvärd, art. Enligt biologerna på Länsstyrelsen är gängse uppfattning nu att karp gör mer skada än nytta pga den stora mängd grumlande avföring den avger och som vid förmultning kräver mängder av syre. Vid inplantering av karp riskeras alltså en ökning av turbiditeten och försurning. Någon levande karp torde inte finnas kvar i Mellanträsket. Livslängden på inplanterad karp är som mest ca 10-15 år, enligt uppgift från företrädare för det företag som levererade karporna.

Under de senaste åren har det vuxit fram en oro och en undran bland strandtomtsägarna runt Mellanträsket och Långträsket för hur det biologiskt står till med sjöarna och också en oro för hur framtiden kan komma att te sig vad gäller översvämningar. I takt med att klimatet blir varmare kommer, enligt SMHI:s prognoser, nederbörds mängderna att öka avsevärt vilket kan leda till bekymmer för de strandtomter som är lågt belägna och mest utsatta. Denna oro föranledde under 2020 att några tomtägare föreslog att man möjligen borde göra en miljöanalys och med ledning av resultatet av en sådan analys, åstadkomma en underhållsplan för sjösystemet. Till detta fanns bidrag att söka från, stat, län och EU. Förslaget diskuterades med tomtägarnas representant och VÖV, Tammstorps Samfällighet och Överbyåsens Tomtägareförening, utan att någon

Handwritten signature or initials in blue ink.

utredning om kostnader och möjligheter gjordes.

Vad sedan gäller översvämningar så är det enligt Värmdö kommuns Miljöinspektör Sema Rhawi (*Mail 18 mars 2021*), fastighetsägaren som är ansvarig för sin fastighets dagvatten och den olägenhet dagvattnet kan orsaka. Vid lokala problem som inte kan lösas i sämja, har kommunen möjlighet att upprätta ett tillsynsärende och vid behov utfärda förelägganden om t ex rensning av diken, trummor etc. Sjösystemet är således dagvatten, enligt Rhawi. Fastighetsägarna är VÖV, Eva och Reima Arctadius, Överbyåsens Tomtägarförening och Tranviks gård. Motpart är således strandtomtagarna kring Mellanträsket och Långträsket, vilka kan ha olägenhet av om sjösystemet och miljön inte sköts och vårdas på rätt sätt.

Tammstorps samfällighetsförening har inte diskuterat dessa frågor med enskilda tomtägare på Vindö-Överby-sidan utan har diskuterat enbart med VÖV:s styrelse som sagt sig företräda tomtägarna. VÖV har i egenskap av vattenägare inte mandat att föra tomtägarnas talan eftersom tomtägarna i själva verket är motpart. Ingen av berörda tomtägare är tillfrågad av VÖV. Några drabbade tomtägare har på privat initiativ tagit reda på kostnaden för att som en akut åtgärd rensa trumman och gräva slamgropar samt rensa den första delen av avflödesdikedet. Detta skulle kosta ca 3 000:-. VÖV har nekat till att bekosta denna åtgärd.

Det skall också betonas att i nuläget är det ingen som egentligen vet hur sjösystemet mår biologiskt. Det finns inga säkra objektiva fakta om t ex försurning, fisk- och fågelliv, förutom enstaka subjektiva iakttagelser och utsagor om att vattnet blivit klarare, att det finns fågelliv och att det finns fisk i sjöarna.

Bilaga till denna motion utgörs av skriften : **"Restaurering av sjöar och vattendrag – genom lokalt engagemang"**, utgiven av Norrtälje kommun. Skriften kan vara en bra vägledning till hur man skulle kunna resonera kring skötsel och underhåll av vårt sjösystem.

Handwritten initials in blue ink, possibly "AR" and "903".

Yrkande:

1. Mot bakgrund av ovanstående yrkas nu att årsmötet beslutar om att VÖV:s styrelse i enlighet med stadgarnas §2 om skötsel av sjö, upprättar en skötsel- och underhållsplan för det sjösystem som ägs av VÖV och som består av Mellanträsket och delar av Långträsket. Underhållsplanen som måste bestå av en akut del och en långsiktig del bör samordnas med övriga ägare till vattenarealerna.
2. Vidare yrkas att det i VÖV:s budget reserveras erforderliga medel för de kostnader som ofrånkomligen uppstår vid ett adekvat omhändertagande av den naturresurs som sjösystemet innebär.

Långsjön 2021-05-30

Anders Westberg, Gökvägen 31, Långsjön 1:25
Gunnel Bostin, Gökvägen 35, Långsjön 1:23